

Gabon PA 92 je přípravek proti varroáze včel. V České republice se vyrábí a používá od roku 1992 a taky i vyváží do zahraničí.

CHARAKTERISTIKA

Gabon PA 92 je charakterizován jako kontaktní nosič účinné látky (acrinathrinu) s dlouhodobým účinkem. Podobně jako jiné kontaktní nosiče vyráběné v zahraničí má mnoho výhod.

NE PŘÍPRAVEK, ALE LÉK

Změny, se kterými vás v tomto článku seznamujeme, jsou vyvolány administrativními příčinami.

Z důvodu nařízení Evropské komise nemůže být Gabon PA 92 již zařazen jako veterinární přípravek, nýbrž musí být registrován jako lék. Acrinathrin jako léčivá látka není ale dosud v unii zavedena, je pro ni tudíž látkou novou, takže regis-

traci musí předcházet období klinického hodnocení. Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv povolil od roku 2010 klinické hodnocení Gabonu PA 92 a Výzkumný ústav včelařský byl ustanoven monitorem tohoto hodnocení.

- Vlastní postup použití Gabonu PA v klinickém hodnocení se nijak nemění. S každou dodávkou léčiva

Změny v distribuci Gabonu PA 92

Účinná látka obsažená v hmotě nosiče (v případě gabonu v proužku gabonové dýhy) postupně difunduje v malých množstvích na povrch nosiče, z něhož se dostává na včely, které s ním přicházejí do kontaktu. Takto kontaminované včely si však účinnou látku neponechávají jen pro sebe, ale předávají ji dalším včelám. To je vysoce rychlý způsob rozšiřování účinné látky ve včelstvu.

O funkčnosti tohoto postupu se můžeme snadno přesvědčit, když zavěsíme proužek do úlu. Během třiceti minut začnou padat první zasažení roztoči nejen v blízkosti zavěšeného proužku, ale najdeme je po celé ploše podložky. Je to vlastně léčebné využití sociálního způsobu života včel.

Díky tomuto systému je dávkování účinné látky nízké a rovnoměrné. Stačí proto poměrně malá zásoba této látky v nosiči, takže odpadá starost o znehodnocování produktů včel nadměrnými rezidui léčiva.

NEJVYŠŠÍ REZIDUÁLNÍ BEZPEČNOST

Je to právě Gabon PA 92, který vykazuje nejvyšší reziduální bezpečnost ze všech známých kontaktních nosičů (Gabon PF 90, Apistan, Bayvarol, Apivar, Check-mite).

Použití kontaktních nosičů je také jediným způsobem toho, jak udržet hladinu léčiva účinnou po dobu alespoň dvou generací roztočů – aby byli postiženi i ti roztoči, kteří ve chvíli nasazení proužků byli ukryti v zavíčkovaných plodových buňkách. Pochopitelně jsou likvidovány i v okamžiku vyběhnutí včel. Do zavíčkovaných buněk se účinná látka nedostane. I tak při délce expozice proužků 24 až 30 dní je účinnost vysoká, obvykle více než 95procentní.

Kontaktní nosiče s dlouhodobým účinkem jsou nejhodnější lékem na konci léta a v podletí – tedy v období, kdy jsou v úlech velké plochy včelího plodu. Právě v ochraně cenného podletního plodu (základ generací zimujících včel) před silným napadením roztoči tkví hlavní význam těchto nosičů. Snadný a pohodlný způsob aplikace dovršuje seznam výhod tohoto typu léčiv. Mezi včelaři jsou velice oblíbené.

traci musí předcházet období klinického hodnocení.

Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv povolil od roku 2010 klinické hodnocení Gabonu PA 92 a Výzkumný ústav včelařský byl ustanoven monitorem tohoto hodnocení.

Použití léčiva v klinickém hodnocení se řídí příslušným předpisem (vyhláška č. 226/2008 Sb.), podle jehož znění byly také provedeny nutné změny v celém distribučním systému.

OPATŘENÍ A POSTUPY

Podívejme se proto nyní na konkrétní opatření a postupy platné pro distribuci a hodnocení Gabonu PA 92 v roce 2010:

- Gabon PA 92 po doprodání zbytků z výroby 2009 bude dodáván pod označením GABON PA 1,5 mg – proužky do úlu (ke klinickému hodnocení).
- Distribuován bude pouze se souhlasem krajské veterinární správy.
- Objednavatel se musí na objednávce písemně zavázat, že zajistí zhodnocení dodávky vypracováním odpovědí na několik otázek, jež jsou součástí formuláře dodaného společně s léčivem. V něm se klade důraz na porovnání přirozeného spadu se spadem za první dva dny expozice gabonu. Tím se zachytí případy rezistence.
- Další vyhodnocení se provede podle spadu po první fumigaci. Zde se ale musí zvážit celkový spad po aplikaci gabonu a hlavně délka intervalu mezi koncem léčby gabonem a datem první fumigace. Zbylí roztoči po užití gabonu se dále množí a musí se počítat s tím, že jejich počet se každých dvanáct dní (perioda zavíčkovaného dělního plodu) znásobí dvakrát až čtyřikrát.
- K posouzení velikosti spadu roztočů po první fumigaci slouží tabulka, která je součástí formuláře pro záznam sledovaných parametrů (viz příloha č. 3 na www.vcelarstvi.cz, formuláře a na www.beedol.cz).
- K usnadnění procesu objednání Gabonu PA ke klinickému hodnocení vydal Výzkumný ústav včelařský ob-

bude nadále zaslán návod formou příbalové informace pro chovatele. (Přinášíme ji jako přílohu č. 2 na www.vcelarstvi.cz, formuláře a na www.beedol.cz.)

- S dodávkou Gabonu PA dostane objednavatel (např. okresní výbor či základní organizace Českého svazu včelařů) formulář záznamu sledovaných parametrů spolu s pomocnými poznámkami k vyplnění. Objednavatel odpoví na předložené otázky subjektivně na základě zkušeností svých a zkušeností spolupracujících včelařů. (Uvádíme jako přílohu č. 3 na www.vcelarstvi.cz, formuláře a na www.beedol.cz.) Vyplněný tiskopis zašle objednavatel na adresu výrobce ihned po skončení první fumigace.

ZÁKLADNÍ ZÁSADY

Pro další tlumení varroázy byly celostátní poradou Státní veterinární správy České republiky a Českého svazu včelařů konané ve dnech 16. až 17. února 2010 schváleny tyto základní zásady:

- a) Hlavní důraz je kladen na léčení v období bez plodu (podzim až zima) s cílem dosáhnout na začátku nové sezony stavu včelstev bez roztočů (tzv. nulová prevalence). K tomu je zapotřebí využít výsledků vyšetření zimní měli a při výskytu roztočů provést ještě předjarní ošetření nátěrem plodu s fumigací.
- b) V průběhu sezony je třeba sledovat průběžně přirozený spad roztočů.
- c) Při vložení gabonu je nutné vy sledovat spad za první dva dny a porovnat s přirozeným spadem. Při podezření na nízkou účinnost gabonu je třeba posílit léčbu kyselinou mravenčí (formidolem), případně se obrátit na Výzkumný ústav včelařský. (Opakované ošetření formidolem v intervalu 10 až 14 dní může v případě nutnosti nahradit použití gabonu.)

Ing. Vladimír VESELÝ, CSc.
(Autor je odborným pracovníkem VÚVč.)

Kontakt na autora:

220 940 480, 220 941 259, vesely@beedol.cz
VÚVč, Dol 94, 252 66 Libčice nad Vltavou